

**Kalózkod vagy szentek? :
Az adatmegosztás és a vallási mozgalmak egyes jogi kérdéseiről**

Ormándi Kristóf¹

Előszó

Ebben, illetve az ezt megelőző évtizedben mind az adatmásolási-és terjesztési technológiák fejlődtek és egyre inkább elterjedtek, mind a szerzői jog illetve az adatkezeléssel kapcsolatos törvénykezés volumene, illetve ezeknek végrehajtó szervrendszere is gombamód növekedtek. Ez a jogi és a köznapi életben is egyre növekvő bizonytalanságot eredményezett, amelyet azonban egyes személyek és szervezetek a saját javukra tudnak felhasználni. Jelen tanulmány célja az, hogy bemutassa azon vallási mozgalmakat, melyek számára az adatmegosztás központi jelentőségű; valamint a jogi-és közszféra e tevékenységükre adott reakcióit, a vallás és az adatmegosztás illetve a szellemi tulajdon körüli dilemmákat.

Ezen mozgalmak közül egy eklatáns példát szeretnék kiemelni, amelyekkel a továbbiakban foglalkozni fogok, a *Kopimizmus Missziós Egyházát*, amely nemzetközi szinten a legtöbb követővel és a legátgondoltabb hitrendszerrel rendelkezik. Ez az írás leginkább *összehasonlító módszerrel*, az alkotmányjog, nemzetközi jog, polgári jog (azon belül a szerzői jogok) specifikus kérdései felől közelíti meg a témát. Először szó esik a kopimista vallás hitelveiről és az ún. *Kopimista Alkotmányról*, amely nemcsak vallási hanem jogi szempontból is figyelembe vehető dokumentum. Ezután a *szerzői jogok és a vallásszabadság alapjoga*, illetve az ezek közti összeütközéseket *jogelméleti (-történeti) szempontból* elemzem, majd a nevesebb nemzetközi illetve egyes nemzeti jogi fórumok *joggyakorlata* alapján a kérdés közelebbi vizsgálatára, egyik vagy másik jogkör prioritásának meghatározására törekszem.

Bár a kritikák szerint a kopimisták egyháza öncélú, a vallás „alapvető lényegét meghackelő”, és egyfajta „PR-kampányként” funkcionáló csoportosulás, az alábbiakban annak illusztrálására fogok törekedni, hogy ez koránt sincs így, hanem a 20-21. században megjelenő és egyre nagyobb személyi, intézményi befolyással bíró *új vallási mozgalmak (NRM-ek) egy különleges formája*, amely az online térre irányítja tevékenységét és az adatmásolást, információk megosztását tekinti a legfőbb erénynek. Fontos megemlíteni, hogy *ezen tanulmány kizárólag körüljárni törekszik a vallás és az adatmegosztás egyes jogi kérdéseit*, a címben is jelölt kérdések megoldását, illetve *de lege ferenda* jellegű javaslatok szolgáltatását az ezen témában soron következő művekben kívánom elvégezni.

1. A Kopimista Alkotmány és az egyház elvi háttere

A Kopimizmus Missziós Egyházát (*Missionerande Kopimistsamtfundet, Missionary Church of Kopimism*) 2010-ben alapította Uppsalában *Isak Gerson*, és társa, *Gustav Nipe*, mindketten svéd egyetemi hallgatók. 2012-ben a svéd kormány hivatalosan is vallási szervezetként ismerte

¹ A szerző a Szegedi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karának doktorandusza. (SZTE ÁJTK ÖJJI)

el.² Azóta szerte a világon jöttek létre különböző kopimista egyházak, vallási társulások. A *vallás célja*, hogy a másolás, az adatok minél szélesebb körű megosztása által a hívek Istenhez hasonlatossá váljanak: „*Copy me, my brothers, as I copy Christ himself.*”³ A kopimista vallás alkotmánya szerint a másolás szent tevékenység, az információk megosztása ugyancsak szent, és legfőbb erkölcsi kötelessége az embernek támogatni az információk szabad áramlását, éppúgy *online*, mint *offline* is. Szent szimbólumaik közé tartozik a „*Crtl+C, Crtl+V*” kód (a másolás Windows-billetyűparancsa), valamint a *Kopimi* szimbólum.⁴ A vallás eredetileg 10 hívet számlált, azóta a követőinek száma világszerte 7000-re tehető (2012-es adat).⁵

A kopimizmus szerint minden információ alapvetően érték, tartalmától függetlenül. Híveinek vallási kötelezettségeit és jogait a *Kopimista Alkotmány* névre keresztelt dokumentum írja le.⁶ E szerint „*az információk másolása etikailag helyes, az információk terjesztése etikailag helyes; a másolós vegyítés (copymixing) a másolás egy szent formája, mely szentebb, mint a tökéletes, digitális másolás, mert gazdagítja a már meglévő információt; ha egy másik személy által közölt információt másolunk vagy remixelünk, az a tisztelet jele és erős kifejezése a kopimista hit elvei elfogadásának; az internet szent, a kód törvény.*”⁷ Ezek az alapvető axiómák jelentik a kopimista hit gerincét. Ezekon kívül az Alkotmány még egyéb követendő viselkedési formákat és struktúrákat is meghatároz. Az opok (*operátorok*) a kopimista egyház szellemi vezetői. Csak a többi op nevezhet ki egy opot. Feladatuk a kopimista elvek szigorú megtartása, a közösség segítése a kopimista elveknek megfelelően, és a környezetük kopimista értékek szerinti formálása.⁸

A kopimizmus mint vallás tehát erkölcsi, sőt *szakrális kötelességet* formál a fájlmegosztás, másolás gyakorlására, ami miatt a mozgalom kritikusai arra gyanakszanak, hogy az egész vallás létalapja az, hogy egy ügyes mentséget találjanak az *illegális fájlmegosztásra* (kalózkodásra), amit véleményük szerint egyébként is gyakorolnának. A kritikusok több jelzővel is illették már a kopimista mozgalmat, többek között „a vallás lejáratásának”, „marketingkampánynak” és „politikai kalózkciónak” nevezték.⁹ Ezen kijelentések több okból sem állják meg helyüket, egyrészt, mert mint említésre került, a svéd kormány erre szakosodott szerve (*Kammarkollegiet, Pénzügyi és Adminisztrációs Ügynökség*) a bejegyzett egyházak sorába felvette, mely szerv

² Alison George: *Kopimism: the world's newest religion explained*. New Scientist, 2012. 01. 06. <https://www.newscientist.com/article/dn21334-kopimism-the-worlds-newest-religion-explained/> U.m. 2020. január 9.

³ BBC News: *Sweden recognises new file-sharing religion „Kopimism”*. BBC News, 2012. 01. 08. <https://www.bbc.com/news/technology-16424659> U.m. 2020. január 9.

⁴ Három dimenziós, térhatású nagy K betű. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kopimi-logo-SVG.svg> (Forrás: Wikimedia Commons)

⁵ Niklasson Katalin. *Ctrl+C, Ctrl+V egyház: Másolj és terjessz! Az adat legyen veled!* HVG, 2012. 04. 13.

⁶ First United Church of Kopimism, US: *Kopimist constitution*. <https://kopimistsamfundetus.wordpress.com/kopimist-constitution-english/> U.m. 2020. január 7.

⁷ „*Copying of information is ethically right.*

– *Dissemination of information is ethically right.*

– *Copymixing is a sacred kind of copying, moreso than the perfect, digital copying, because it expands and enhances the existing wealth of information*

– *Copying or remixing information communicated by another person is seen as an act of respect and a strong expression of acceptance and Kopimistic faith.*

– *The internet is holy.*

– *Code is law.*” (Forrás: *Kopimist Consitution*)

⁸ First United Church of Kopimism i.m.

⁹ Editorial: *Kammarkollegiet undergraver religionsfriheten*. Kyrkans tidning, 2012. 01. 12.; Zetterman, J.: *De vill fildela i skydd av religionen*. Dagen, 2012. 03. 22.

komoly eljárási feltételeket szab a vallásos szervezetek regisztrációjára.¹⁰ Ezen felül a kopimista törekvés, hogy a vallást hivatalosan elismertessék, a világ többi pontján is töretlen, mint ahogy az is bizonyítja, hogy az USA Illinois államában is egyházként¹¹ vannak bejegyezve.¹² Másrészt – amennyiben a vallás szociológiai definícióiból indulunk ki - ezekbe beleillik a kopimizmus vallási gyakorlata. *Durkheim* szerint: „*A vallás szent, vagyis elkülönített és tiltott dolgokra vonatkozó hiedelmek és gyakorlatok összefüggő rendszere, amely a híveket az egyháznak nevezett morális közösségbe egyesíti*”¹³ Ezt a fogalmat a tiltott dolgok – melyeket a kopimizmus alkotmánya nem nevesít – kivételével egy az egyben lehet alkalmazni a Kopimizmus Missziós Egyházára is. Az általánosabban elfogadott nézet szerint a *vallás azon hitek, értékek és gyakorlatok rendszere, amit a hívő ember spirituális értelemben fontosnak, szentnek tart.*¹⁴ Így tehát a kopimizmus, bármely furcsának tűnő vallási gyakorlatot követ is, *per definitionem* vallás, és ekként kell tekinteni.

Végül a kopimizmus követői szerint, akik véleményét a saját vallásuk ügyében illik tudomásul venni, a kopimista vallás megvetése és démonizálása az a cselekmény, amely a vallásukat semmibe veszi. Mint egy kopimista operátor, *Christopher Carmean* mondta, „*Nem pusztán azért létezőnk, hogy az emberek megszeghessék a törvényt – ezt sugallni sértő a hitünkre nézve.*”¹⁵ A kopimizmus értelme szerinte az adatnak mint a létezés belső, külső és fundamentális céljának ünneplése, és hogy ezen alapvető hitrendszernek megfelelően sokszorosítsák és másolják az adatokat. Egy meg nem nevezett kopimista hívő szerint, mikor megkérdezték, hogy a vallásuk paródia-e: „*Miért van rendben az, hogy az emberek hisznek egy szakállas atyafigurában aki egy trónon ül, de ez [a kopimizmus] nincs?*”¹⁶

A legtöbb nyugati ország belső jogában és az univerzális nemzetközi egyezményekben is deklarált jog a vallásszabadság alapjoga, amely lehetővé teszi, hogy a bármely vallást gyakorló egyének vallásukat, az ehhez szükséges minden szertartással együtt, háborítatlanul gyakorolhassák. Csak viszonyításképpen, Az Alapvető Jogok Európai Chartájának 10. cikkelye kimondja: „*1. Mindenkinek joga van a gondolat- lelkiismereti és vallásszabadsághoz. Ezek a jogok magukba foglalják a vallás és hit változtatásának szabadságát, valamint a vallás és hit egyénileg, vagy másokkal közösségben, nyilvánosan vagy magán keretek között történő kifejezésre juttatását imádsággal, tanítással, gyakorlással, vagy szertartásokkal. 2. A katonai szolgálat lelkiismereti okokból történő megtagadásához való jogot az e jog gyakorlását szabályzó nemzeti jogszabályok szerint el kell ismerni.*”¹⁷

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 18. cikke úgy rendelkezik: „*Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához, ez a jog magában foglalja a vallás és a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy a meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a*

¹⁰ Kammarkollegiet: *Registration of religious communities*. <https://www.kammarkollegiet.se/engelska/start/all-services/registration-of-religious-communities> U.m. 2020. január 11.

¹¹ 501(c)(3) alá tartozó (nonprofit) szervezetként - 26 U.S.C. § 170.

¹² Gayathri, Amrutha: *A Pirate Walks Into a Church: Kopimism and the Sacred Act of File-Sharing*. International Business Times, 09. 02. 2012, <https://www.ibtimes.com/pirate-walks-church-kopimism-sacred-act-file-sharing-407954>. U.m. 2020. január 11.

¹³ Durkheim, Émile: *A vallási élet elemi formái*. L'Harmattan, Budapest, 2003. 56. o.

¹⁴ McGivern, Ron: *Religion. Introduction to Sociology*, William Little (szerk.), 1st Canadian Edition, BC Open Campus Sourcebook. Vancouver, 2014.

¹⁵ Amrutha i.m.

¹⁶ Uo.

¹⁷ *Az Európai Unió Alapjogi Chartája* (2016/C 202/02), II. cím, 10. cikk.

*magánéletben oktatás, gyakorlás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.*¹⁸, sőt a 19. cikkben megjelenik: „Minden egyénnek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz és a szólásszabadsághoz, ami azt is jelenti, joga van hozzá, hogy ne üldözzék a véleménye miatt, és azért sem, ha határookra tekintet nélkül, bármiféle eszközzel keresi, kapja és terjeszti az információkat és a gondolatokat.”¹⁹ Ugyanez a gondolat jelenik meg többféle interpretációban az USA és az európai országok, így a svéd alkotmányban²⁰ illetve a hatályos magyar Alaptörvényben is.²¹ Ha tehát ezt a jogelvet tekintjük a méltányos törvénykezés kiindulópontjának, akkor meg kellene állapítanunk, bármely vallás - így akár a kopimizmus - online információterjesztés iránti igénye a vallási és lelkiismereti szabadság alapjoga által védett az olyan (relatív) kevésbé központi jelentőségű, a történeti jogfejlődésnek is kevésbé „fősodrában” lévő jogokkal, követelésekkel szemben, mint például a szerzői jogok.²² Hogy ez a valóságban nem feltétlenül érvényesül, az az alábbiakban kerül bemutatásra.

2. Történeti-jogelméleti áttekintés

Ahhoz hogy megfelelő képet tudjunk alkotni az új vallási mozgalmak információmegosztási tevékenysége és a szerzői jogvédelem közt fennálló jogi konfliktusról, meg kell vizsgálnunk mindkettő jogelméleti toposz történeti eredetét. A vallásszabadság lehetősége már az ókori görög filozófusoknál felmerült,²³ de jelentősége leginkább a középkor-kora újkor idősíkjára datálható, amikor a nagy vallásháborúk és az ezeket kiváltó reformáció-ellenreformáció megtörténtek. Magyarországon – Európában mintegy először – a tordai országgyűlésen (1568) mondták ki az akkor aktív négy vallás (a katolikus, református, lutheránus és unitárius) hitek szabad gyakorlásának, vallásterjesztésének, szabad vallásválasztásnak a lehetőségét.²⁴ Ezt követte mintegy harminc évvel a nantes-i ediktum, amely véget vetett a hugenották vallási üldözésének, majd 1648-ban a vesztfáliai béke, melynek dokumentumában megírták: „*Cuius regio, eius religio.*” A modern kor eljöveteleig azonban rengeteg kisebb-nagyobb vallási viszály történt, mire sikerült a polgári államok egyik alapvető elveként átmenteni a vallásszabadsághoz való alapjogot. Végül – a már említett szupranacionális, nemzetközi egyezmények illetve más egyezmények révén – a nemzetközi jog, illetve a civilizált nemzetek jogának integráns részévé vált.

¹⁸ Az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata*, 18. cikk.

¹⁹ Uo. 19. cikk.

²⁰ Sveriges Riksdag: *Constitution of Sweden – Fundamental Laws and the Riksdag Act*. Stockholm, 2016. , 66. o.

²¹ Alaptv. VII. cikk (1): „Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

²² *Lex superior derogat legi inferiori* elve alapján, ha az elvet kiterjesztően értelmezzük. (A joggyakorlatban korábban megszilárdult elv, ha egyenlő jogforrásban is van rögzítve, magasabb szintű védelemben kellene, hogy részesüljön. Ez a jogbiztonság elvéből is levezethető.)

²³ Platón úgy gondolta, hogy „a vallási ügyeket rendezni és a vallási gyakorlatokat meghatározni egyedül Isten, illetőleg a delphii Apolló joga.” A szofisták álláspontja szerint nincs egyedül érvényes vallás vagy szokás, mert az „igazság”-ról alkotott elképzelések helyről helyre változnak, ezért mindenki vallását, szokásait érvényesnek kell elfogadni. (Sankovics Ignác: *A lelkiismeretszabadság*. Bölcséleti Folyóirat, 19. évf., 1904, 49.o; Anton-Hermann Croust: *The Philosophy of Law of the Early Sophists*. The American Journal of Jurisprudence, 20. évf. 1. sz., 1975, 81–94. o.)

²⁴ Benda Kálmán: *Az 1568. évi tordai országgyűlés és az erdélyi vallásszabadság*. Erdélyi Múzeum 56. köt., 3-4.füzet. 1994.

A szerzői jogok (copyright) megjelenése, melyet az 1710-es *Statute of Anne*-től datál a jogtörténet, jóval későbbre tehető, mint a vallási jogi intézmények létrejötte.²⁵ A szerző műhöz fűződő (vagyon) jogának védelme, a szerzői jogvédelem a 18-19. sz.-i (jog)filozófusok mint Leibniz, Goethe, illetve Amerikában Adams munkásságának köszönhetően vált elterjedté és épült be – az Allgemeines Landrecht, a Code Civil és egyéb törvénykönyvekbe kerülése révén – a jog „dogmatikai piramisába”.²⁶ Azonban ez eredetileg nem vonatkozott, illetve távol esett az egyházi, szakrális művek védelméről, mert azt a szokásjog alapján eleve más státusz illette meg. A másolás, mint szakrális tevékenység gondolata nem újdonság, már a középkorban is haosnlóképpen fogták fel az egyházak. Jóllehet ez azért volt így, mert akkoriban csak kézzel írt könyvek léteztek. Csak a Karoling korból például 8000 kötet maradt ránk (melyek zöme vallási tartalommal bír).²⁷ Ha a szakrális dolgok védelméről tekintjük, azt már a római jog is ismeri, Justianianus törvénykönyvében említi a dolgok négy típusa²⁸ közt a *res sacrae*-t, a szent dolgokat²⁹, amelyek senki tulajdonát nem képzik, de megsértésüket a jog tiltja és szancionálja.³⁰ Ez az elv továbbélt a középkori szokásjogban, de a felvilágosodás korában a szekularizációs törekvéseknek köszönhetően háttérbe szorult. Hasonló elven próbálják a szekularizált világban egyes vallási mozgalmak a copyrightot használni, mikor a szakrális, szerintük a természetfeletti lény által diktált vagy ihletett szövegeiket a világi jog által is el kívánták ismertetni, mint például *Mary Baker Eddy*, a Christian Science egyház egykori feje, aki bár a vallási tanításait magukat nem védette le, de a könyveit, melyekben ezeket hirdeti, igen.³¹ Közel azonos séma zajlott le az alábbiakban tárgyalt Urantia ügyben is, valamint a Worldwide Church of God ügyben is.

3. Releváns joggyakorlat

Az alábbiakban a nemzetközi és egyes jelentősebb nemzetek fő fórumai előtt tárgyalt bírósági ügyeknek és azok konzekvenciáinak bemutatásával igyekszem alátámasztani, hogy a vallásgyakorláshoz való szabadságjog erősebb, mint az ezzel szembe menő jogosultságok. Ez a vallás gyakorlóinak – a hívek szempontjából - tévesen meghozott döntéseit, aktusait, mint a világi legitimitás túlzott keresését is érinti.

A vallási szövegek copyrightját érinti az *Urantia-ügy (Urantia Foundation v. Maheera)*,³² mely az United States Court of Appeals előtt játszódtott a maga teljességében le. Az ügy lényege, hogy az *Urantia Alapítvány* (egy, az Egyesült Államokban 1950-es években alapított és jelenleg is működő új vallási mozgalom) pert indított *Kristen Maheera* ellen, aki állításuk szerint szó szerint másolt ki szöveget az *Urantia Könyvből (Urantia Book)*, melyet állítólag különböző isteni, természetfeletti lények diktáltak egy *Dr. Sadler* nevű elmeorvos egyik páciensének (aki

²⁵ Ventimiglia, Andrew: *Copyrighting God – Can sacred works be owned?* ABC Religion & Ethics, 2019. <https://www.abc.net.au/religion/can-sacred-works-be-owned/11049822>. U.m. 2020. január 11.

²⁶ Mezei Péter: *A szerzői jog története a törvényi szabályozásig (1884: XVI. tc.)*. Jogelméleti Szemle, 2004/3. sz., 2004, <http://jesz.ajk.elte.hu/mezei19.html>. U.m. 2020. január 9.

²⁷ Lynch-Phillip, Joseph és Adamo, C. (szerk.): *The Medieval Church: A Brief History*. Routledge, New York, 2014. 115. o.

²⁸ *Res publica, res privata, res nullius, res sacrae*.

²⁹ Például templom, temető, sírok, kegytárgyak.

³⁰ Watson, Alan (szerk.): *Book Eleven: 7. Religious Things, Funeral Expenses, and the Right To Conduct Funerals. The Digest of Justinian*, 2. kiad., I. köt., University of Pennsylvania Press, Philadelphia, PA, 1998.

³¹ Ventimiglia i.m.

³² United States Court of Appeals: *Urantia Foundation v. Maheera*. United States Court of Appeals, Ninth Circuit. 95-17093. 1997. jún. 10.

automatikus írással jegyezte le). Dr. Sadler és az isteni lények egyéb hívei az 1950-es években egy „Kapcsolatteremtő Bizottságot” (*Contact Commission*) hoztak létre, és elkezdtek ezen lények működése iránt kérdezősködni, kik, mint kiderült, isteni küldetést látnak el. Ezeknek a kérdéseknek és válaszoknak a megszerkesztett formájából jött létre az *Urantia Papers*, majd Dr. Sadler és pár szerkesztőtársa ebből 1955-ben megszerkesztette és kiadta az *Urantia Könyvet*, melyet 1956-ban vettek szerzői jogi védelem alá. Maheera a tanítások nagy rajongója volt, és 1990-ben készített egy tansegédletet az *Urantia Könyvhöz*, amelyet CD-ken árusított. Ez többek között tartalmazta a Könyv teljes szövegét is, amely miatt az Alapítvány eljárást kezdeményezett ellene (Az ügy az Arizonai Kerületi Bíróságon indult). Minkét fél elismerte, hogy a könyv teljes szövegét lemásolták, de Maheera ügyvédei arra hivatkoztak, hogy mivel a szerző nem ember így nem lehetett érvényes szerzői jogi védelem a könyvön.³³

Az ügy különlegessége abban áll egy szimpla szerzői jogi vitával szemben, hogy itt mindkét fél elismerte és vallotta, hogy a szöveg természetfeletti lények által teremtett, és nem emberi munka eredménye.³⁴ A bíróság a keresetet elutasította. Döntésük alapján a Copyright Act, (melyre a felek hivatkoztak) értelmében *nem szükséges, hogy ember legyen a mű alkotója, hanem csak hogy az emberi kreativitás valamely eleme felhasználásával szülessen.*³⁵ Ez a szerzői jog kutatói szempontjából azért lehet releváns, mert a döntés értelmezhető úgy, hogy a nem emberi szerzőjű, tehát pl. a számítógép által generált tartalmak szerzői joga a felhasználót illeti, ha valamilyen minimális kreativitást belefektetett.³⁶ Ezen tanulmány szempontjából viszont az a tanulság vonható le az ügyből, hogy a vallási szövegek integritásának védelme érdekében nem biztos hogy legmegfelelőbb eszköz a szerzői jogi védelem, vagyis a copyright. Hiszen a jog értelmezési keretébe nem fér bele a természetfeletti lények létezése illetve bármely aktusa; sem a vallás nem támaszkodhat a szekuláris állam által felkínált védelemre, hiszen, mint az ügy utóéletéről tudható, sokan pont ez a per miatt fordultak el az *Urantia* egyháztól.³⁷

Másrészt azért sem, mivel egy vallás követőjétől az az *elvárható magatartás*, hogy – a vallási és lelkiismereti szabadság feltételeinek betartásával – őszintén higgyen vallásának felsőbb erkölcsi parancsában, és tartsa azt a szekuláris szféra fölött álló isteni elrendelésnek. Így a különböző működési logikáik miatt a vallás és a jog társadalmi alrendszerei közt van egy apró, de nehezen feloldható nézeteltérés. Ha ezt a konzekvenciát szeretnénk kiterjeszteni az adatmásolást központi szerephez juttató vallási mozgalmakra, akkor el kellene ismerni, hogy ezek követői is úgymond „isteni parancsnak” engedelmeskednek, mikor a másolást végzik, és céljuk nem terjed illetve nem terjedhet ki bűncselekmény elkövetésére, jöllehet a „bűn” vallási-szociális fogalma nem áll fedésben a szekuláris jog által ismert bűncselekmény fogalmával.

Ehhez nagyon hasonló, bár más természetű ügy volt az *Universal Church of God v. Philadelphia Church of God* per.³⁸ Itt arról van szó, hogy egy szakadár egyház, a Philadelphia Church of God használni akarta, illetve ki akarta sajátítani az anyaszervezete, az Universal Church of God „prófétájának”, Herbert Armstrongnak egyes írásait. A kiinduló helyzet az volt,

³³ Rhee, Cristina: *Urantia Foundation v. Maheera*. Berkeley Technology Law Journal, 13. köt., 1998, 69-81. o.

³⁴ Személy szerint: „Divine Counselor, the Chief of the Corps of Superuniverse Personalities, and the Chief of the Archangels of Nebadon”

³⁵ U.S. Court of Appeals (1997) i. m.

³⁶ Rhee i.m. 81.o.

³⁷ Ventimiglia i.m.

³⁸ United States Court of Appeals: *Worldwide Church of God v. Philadelphia Church of God*. United States Court of Appeals, Ninth Circuit. 99–55850, 99–56489, 99–55934, 99–56005., 2000. 18, <https://caselaw.findlaw.com/us-9th-circuit/1193707.html>.

hogy Armstrong halála után az egyháza szeretett volna belépni a „mainstream” keresztény vonalba, ezért a vitatottabb írásait már nem tartották a kánon részének és nem publikálták. Erre válaszul több különböző szekta szakadt ki az eredeti egyházból. Ezek egyike, a Philadelphia Church of God magáénak vallotta³⁹ és terjesztette Armstrong „Mystery of the Ages” c. művét.⁴⁰ A bíróság ítélet szerint, mivel Armstrong végrendeletében a WCG-re hagyta a szellemi örökségét, ezért a PCG jogosulatlanul használta azt, köteles a jogosulatlan használatot abbahagyni és az abból adódott károkat megtéríteni.⁴¹

A vallásszabadság alapjoga kapcsán említendő a *Wisconsin v. Yoder*⁴² ügy, amely az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága elé jutott. Az alapügyben *Jonas Yodert* és még két másik *amis* (*Amish*) vallású családapát bírsággal sújtottak, mivel a Wisconsin állam törvényei szerinti kötelező beiskolázás ellenére nem voltak hajlandók gyermekeiket nyilvános iskolába beíratni. Másodfokon megerősítést nyert a döntés; a U.S. Supreme Court azonban 1972 máj. 15-én azt a döntést hozta, hogy az ítéletet semmissé kell tenni, mivel az amis életstílus „alapjaiban évszázadok óta nem változott”, és szokásai jól ismertek, kodifikáltak. Ha iskolába kényszerítenék az amis fiatalokat, azzal arra kényszerítenék őket, hogy a vallási meggyőződésük ellenére cselekedjenek, ami károsan befolyásolná az érzelmi és erkölcsi fejlődésüket.⁴³ A bíróság elutasította Wisconsin állam azon hivatkozását, hogy a kötelező beiskolázáshoz fűződő állami érdek annyira kényszerítő, hogy az amis vallásúaknak alá kell rendelni magukat. A szabad vallásgyakorlás jogára hivatkozva a bíróság úgy ítélte, az állami oktatási törvények nem alkalmazhatóak az amis vallási közösség tagjaira.⁴⁴

A Nemzetközi Bíróságnak (ICJ) nincs explicit felhatalmazása a vallási kisebbségek jogaival illetve a vallással és kultúrával kapcsolatos ügyek vizsgálatára, ezért viszonylag kevés precedens értékű ügyet tárgyaltak. Ezek egyike a *Preah Vihear-i templom ügye*.⁴⁵ Itt egy területi vitát kellett elbírálni Kambodzsa és Thaiföld között, mivel a templom a két állam határán helyezkedik el, és sokszor fosztogatásoknak esett áldozatul. A Bíróság döntése értelmében, mivel Kambodzsa területén helyezkedik el, a templom és vallási tárgyai Kambodzsa állam tulajdonát képezik. Ebben az ügyben az ICJ nem adott érvényt egyes thai buddhista csoportok véleményének, akik a templomot vallási meggyőződés okán magukénak érezték. A *vallási meggyőződés*, mint ügydöntő tényező 2004-ben jelent meg az ICJ gyakorlatában, mikor is egy Izrael által palesztin felségterületre épített fal ügyét bírálta.⁴⁶ A Bíróság tanácsadó véleményében úgy határozott, hogy a mozgás szabadsága magában foglalja a szent helyek meglátogatásának szabadságát is, amelyek *alapvető jelentőségűek az egyén vallásos hite szerint*. Tehát Izrael állam kötelessége hogy biztosítsa a zsidók, keresztények, és muszlimok, beleértve a palesztin állampolgárok jogát arra, hogy meglátogathassa a Jeruzsálemben számára releváns szent helyeket.

³⁹ Említett vallási közösség tagjai magukat Armstrong szellemi örököseinek („spiritual legatees”) mondták.

⁴⁰ Ventimiglia i.m.

⁴¹ U.S. Court of Appeals (2000) i.m.

⁴² United States Supreme Court. *Wisconsin v. Yoder*. 406 U.S. 205, 1972. 05. 15,

⁴³ Mawdsley, Ralph D: *Wisconsin v. Yoder (law case)*. in: Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Wisconsin-v-Yoder>.

⁴⁴ Uo.; U.S Supreme Court i.m.

⁴⁵ International Court of Justice: *Case Concerning the Temple Preah Vihear* (Cambodia v Thailand), 1962 ICJ 6, 1962.

⁴⁶ International Court of Justice: *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, 2004 ICJ 136., 2004.

Ha közelebbről megvizsgáljuk ezeket a jogeseteket, akkor kitűnik, hogy ezen nevesebb fórumok ítélkezési gyakorlatában van egy „közös nevező”, mi szerint a vallási ügyek nem tartoznak a jog által érvényesen elbíráható ügyek közé, ezért csak a jogi részletekre kell hagyatkozni (USA: *non-interference clause*); más részről pedig érzékelhető hogy a vallásszabadság alapjoga bizonyos szempontból előnyt élvez az állam, vagy egyéb jogi, természetes személy más aktusaival szemben.

4. Összegzés

Elérkezett tehát az idő, hogy az eddig a tanulmányból megismerhető információkat, következtetéseket összefoglaljam.⁴⁷ A kopimizmus az új vallási mozgalmak terén belül is új jelenségnek mondható, létezése alig tíz, elismert vallásként működése pedig nyolc évre tekint vissza. Így nyilvánvaló, hogy eddig keveset kutatott és szakirodalommal szinte nem is rendelkező jelenség (ha a primer forrásait nem számítjuk.) Az eddig bemutatott jogi dokumentumok és jogesetek jelentősége abban áll, hogy segítségükkel alátámaszom, az adatmegosztásra épülő új vallási mozgalmaknak, így a kopimista egyházaknak is van egyházi jogi személyisége, így őket is megilleti a vallásszabadság és lelkiismereti szabadság alapjoga által a szabad és zavartalan vallásgyakorláshoz való jog. A vallás validitását itt természetesen nem teológiai, hanem jogi értelemben értem. Ha azokat a példákat vesszük alapul, ahol egyházként elismerést kapott eme mozgalom, akkor látható, hogy a jogrend validálja ezen mozgalmak létezését és ahol teheti, elismeri erőfeszítéseiket.

Az első részben láthattuk, hogy a kopimizmus vallásként való meghatározása miért helyes. A második részben igyekeztem körvonalazni a vallásszabadság alapjoga és a szellemi tulajdon védelme, mint alapjog⁴⁸ (illetve a szerzői jog) kialakulását, és a köztük való ütközéseket. Végül a harmadik részben a jogesetek vizsgálatával azt a következtetést vonhatjuk le, hogy egyrészt a szerzői jogok védelme nehezen vonatkoztatható olyan esetekre, ahol a vallás nem emberi forrásként determinálja a saját alapvető forrásait, így a szerzői jogvédelem helyett más eszközt lehet célszerű alkalmazni (erre egy alkalmas eszköz lehet a római jogból ismert *res sacrae modern* „újraélesztése”, bevezetése a kodifikációba). Másrészt hogy minden vallás függetlenül a hitelvektől egyenlő bánásmódot élvez, és nem a szekuláris állam dolga beleszólni a vallási kérdésekben, csupán a megfelelő kereteket biztosítani.⁴⁹

Végezetül: a kopimizmus az új vallási mozgalmakon belül *sui generis* jelenséggé létezik, hiszen itt nem az Isten, a túlvilág, a szakrális lények vagy tárgyak imádata az, amin a hangsúly van (valójában a kopimizmus hívei egyúttal más vallás hívei is lehetnek; Gerson maga is eredetileg keresztény hitű), hanem az *adat mint az univerzum alapegysége* iránt érzett feltétlen odaadás, rajongás. Ezt a célt szolgálják a vallási összejöveteleik, online és offline rituálék is. Meggyőződésem, hogy ez a látszólag jelentéktelen, társadalmilag perifériális szerepbe szorult vallási mozgalom, ha legyőzi „gyermekbetegségeit”, és üzenetét sikerrel eljuttatja egyre több és több potenciális hívőhöz, az eljövendő kor nagy *szocio-* avagy *techno-vallása* lehet, amely az adatok archiválását és másolását bármely egyházi szervezetnél jobban sajátjának érzi.

⁴⁷ Szándékosan nem a konklúzió szót használom, hiszen a jogelméletileg rendesen körbejárt és adekvát konklúzió elkészítéséhez még további kutatásra van szükség. Ezeket az eredményeket egy soron következő tanulmányban fejtem majd ki részletesen.

⁴⁸ Európai Unió Alapjogi Chartája, 17. cikk

⁴⁹ Ugyanez a reláció fordítva is fennáll, minthogy azok a vallási mozgalmak, amelyek jogi úton próbáltak követeléseiknek érvényt szerezni, szakrális fennhatóságuk csökkenését tapasztalták, és rendszerint sok követőtől elfordult tőlük. (Forrás: Ventimiglia i.m.)